

Електроні енциклопедії: сучасність та перспективи

Лісіна Світлана

Кафедра СКІД
НУ "Львівська політехніка"
Львів, Україна
svitiva@gmail.com

Мартинюк Катерина

Кафедра СКІД
НУ "Львівська політехніка"
Львів, Україна
kateryna.martyniuk.dk.2016@gmail.com

The article reviews the basic principles and features of electronic encyclopedias with their predominance of paper publications and development prospects.

Ключові слова: електронна енциклопедія, ЕСУ, електронна версія друкованого видання, wiki-технології.

ВСТУП

Сьогодні Інтернет – найбільше джерело інформації, яким користуються більшість членів суспільства. Незважаючи на те, що до наших послуг пропонується велика кількість інформаційних ресурсів у всесвітній мережі, не всі вони є інформативними та не завжди відповідають потребам користувача. Серед них гідне місце займає електронна енциклопедія, як еталон знання. Тому найчастіше за довідковою інформацією звертаються до електронних енциклопедій.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

На документному ринку України, віднедавна поряд із традиційними друкованими виданнями з'явилися електронні. Державний стандарт України визначає електронне видання як об'єкт інтелектуальної власності, що пройшов редакційно-видавниче опрацювання, має вихідні дані, містить інформацію, призначену для розповсюдження, й оформлений за державними стандартами [1,с.2]. Таке видання потребує технічних засобів для його використання.

У різних країнах світу в останні десятиліття розпочався бурхливий процес створення

електронних енциклопедій, зокрема тих, що є мультимедійними аналогами друкованих видань, і тих, які існують у вигляді самостійних ресурсів в мережі Інтернет або окремо на CD- або DVD-носіях. Такі електронні видання виявляють помітну тенденцію до якісного удосконалення не лише з технічного боку, а й з точки зору контенту – науково достовірних, точних, апробованих фактів [4,с.188].

«Відкритий доступ» до енциклопедичних публікацій в Інтернеті означає, що їх можна читати, завантажувати, копіювати, поширювати, роздруковувати, досліджувати, приєднувати до повних текстів відповідних статей, використовувати для складання покажчиків, вводити як дані в програмне забезпечення або використовувати для інших цілей за відсутності фінансових, правових і технічних перешкод, за винятком тих, які регулюють доступ до самого Інтернету [2, с. 31–32].

Стрімкий розвиток інтернет-енциклопедій став можливим завдяки появі wiki-технології, яка представила методи, що підходять для створення проектів енциклопедичного характеру, та інструментарій, який сприяє швидкому розвитку енциклопедичних документів. Нині за допомогою wiki-технології побудовано більшість інтернет-енциклопедій, як універсальних, так і вузькоспеціалізованих.

Саме енциклопедії подають визначення основних даних про галузі знань, події, факти, особистості та ін. Електронна енциклопедія розглядається як база даних, що містить систематизоване зведення знань з однієї, декількох або всіх галузей знань. Електронна енциклопедія - це енциклопедія, діюча у Web-середовищі. Такі енциклопедії поділяються на дві

групи: енциклопедії, написані колективом авторів і є аналогом паперової енциклопедії, тільки перенесеної на Web-сервер; енциклопедії, які створюються читачами і користувачами Інтернету відповідно до правил окремо взятого проекту. Основним об'єктом, який об'єднує всі різноманітні масиви енциклопедичної інформації, є стаття, яка, зазвичай, ідентифікується за допомогою заголовного слова (заголовним словом може бути звичайне слово або словосполучення, термін, власне ім'я і т. д.) [6, с. 30].

Створення електронних енциклопедій складається з декількох значних/суттєвих етапів:

1. Семантична обробка повнотекстової електронної інформації з метою виявлення основних елементів структури.

2. Безпосереднє формування словникової частини, яка складається зі статей до понять, виявлених на першому етапі, з використанням сучасних інформаційних технологій.

3. Розміщення електронного словника у спеціалізованих галузевих бібліотеках, з метою надання доступу до нього фахівців галузі та інших користувачів.

4. Поповнення електронної енциклопедії новими термінами та новим змістом вже присутніх в ній термінів [3, с.52].

Як зазначає Наталія Черниш [5], серед універсальних енциклопедій безсумнівним авторитетом у читачів нашої країни користується «Енциклопедія сучасної України».

«Енциклопедія Сучасної України» – перша українська онлайн-енциклопедія. Електронне видання охоплює всі сфери буття України – від географічного положення, природи, історії, політичного устрою, економіки й промисловості, науки, культури, мистецтва, літератури до спорту й молодіжної субкультури.

«Internet Encyclopedia of Ukraine» – енциклопедія, мета якої бути повним джерелом інформації англійською мовою про Україну, її історію, народ, географію, суспільство, економіку та культуру.

В українській спадщині з'явилася низка галузевих електронних енциклопедій – «Фармацевтична енциклопедія», «АгроСанс» та інші.

Нині пріоритетність розвитку електронних енциклопедій не викликає жодних сумнівів і перебуває в центрі уваги українських фахівців з інформаційних технологій та інших галузей знань, які здатні створити й запропонувати суспільству якісне енциклопедичне видання.

ВИСНОВКИ

Таким чином, в сучасному інформаційному просторі України представлено і багато інших електронних енциклопедій, покликаних задовольнити потреби різноманітних категорій читачів. Безперечно, у майбутньому електронні ресурси переважатимуть над друкованими та забезпечуватимуть інформаційні потреби користувачів у актуальній, оперативній інформації, однак навряд чи остаточно витіснять традиційні енциклопедії.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] ДСТУ 7157:2010, Видання електронні: Основні види та вихідні відомості, Київ, 2010, С. 2.
- [2] В. Копанєва, «Бібліотека та мережева інформація» Вісник Книжкової палати, 2007, № 2, С. 31–36.
- [3] С. Лісіна, «Українські електронні енциклопедії як компонент типових електронних інформаційних ресурсів», Інформація, комунікація, суспільство : матеріали I Міжнародної наукової конференції ІКС-2012, Львів, 2012. – С.52-53.
- [4] Українські електронні енциклопедичні видання, НАН України, Київ, 2015, С.188.
- [5] Н.І. Черниш, Редагування енциклопедичних видань: теорія і практика, Львів, 2015.
- [6] S. Lisina, «Reference information on the Internet (Ukrainian electronic encyclopedia as an information resource)», Biblioteka Ksiazka Informacja Internet, 2012, Lublin, 2013, S.30.